СПРАВКА

ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ ПО ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС В ПЕРИОДА 24 АПРИЛ – 26 МАЙ 2026 г.

№	**Дата и начин на постъпване на становището** (официално, по ел. поща, чрез Портала за обществени консултации и т.н.)	**Име на лице/наименование ЮЛ**	**Декларирани данни дали лицето действа от свое име или защитава позиция от името на друго лице/група лица**	**Предложения и становища**	**Приети/ неприети**	**Мотиви**
1.	**12.05.2026 г. Ел.поща**	**Адв. Даниела Василева**	☐ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	На 24.04.2026 г. в Портала за обществени консултации към Министерския съвет е открита консултация по внесен от Министерството на правосъдието Законопроект за изменение и допълнение на Наказателнопроцесуалния кодекс (ЗИДНПК). Моля при обсъждането му да имате предвид следното становище: 1. По предложението в § 10 от проекта за ЗИДНПК да се ограничат правомощията на въззивната инстанция, като се премахне правомощието ѝ да връща делото за	1. Приема се	1. Отразено е в проекта.

			☒ Няма декларирани данни	ново разглеждане, когато мотивите на първоинстанционната присъда са непълни, неясни или противоречиви В мотивите към законопроекта е посочено, че предложението за изменение е направено, защото лошо изготвените мотиви (толкова непълни или противоречиви, че въззивният съд приема, че такива липсват) било едно от често срещаните процесуални нарушения, водещи до връщането на делото, а оттам – и до забавянето на производството. Посочено е, че доколкото въззивната инстанция била „втора първа“ инстанция, тя следвало сама да отстрани тези пороци на първоинстанционната присъда. Така предложеното изменение противоречи на Конституцията на Република България и създава съществени предпоставки за нарушаване на правото на справедлив процес (чл. 6 ЕСПЧ), защото допуска търпимост към постановяването на съдебен акт, постановен при липса на мотиви. Чл. 121, ал. 4 от Конституцията на Република България гласи: „Актовете на правораздаването се мотивират“. В Решение № 7/30.06.2020 г. на Конституционния съд по к. д. № 11/2019 г. подробно е изяснено, че „целта на конституционната повеля за мотивиране на съдебните актове се свързва с необходимостта властническата воля на съда да се основава на ясни съображения, т.е. да са известни причините за постановяване на даден съдебен акт“. От същностно значение е тези причини да са известни както на страните в производството, така и на обществото по принцип. Мотивите на съдебния акт са средството, чрез което съдът демонстрира, че е упражнил		

				правомощията си законосъобразно, обективно и добросъвестно. От компетентността на законодателя е единствено да определи „вида и тежестта на порока, от който страдат немотивираните съдебни актове“ и „правните последици от този порок“. Законодателят е обвързан от установения в чл. 121, ал. 4 от Основния закон конституционен императив, от който произтича санкционирането на този порок като конституционно нетърпим. Законодателят има свобода на преценка единствено как да постигне конституционно установената легитимна цел – недопускането на немотивирани съдебни актове. В разрез с този конституционен императив направеното предложение за изменение на чл. 335, ал. 2 НПК допуска не просто постановяването на немотивирани съдебни актове, а тяхното саниране от горестоящия съд независимо от същностния порок, при който са постановени. То допуска възможността въззивният съд, излагайки собствени мотиви, да потвърди присъда, постановена при толкова непълни и противоречиви мотиви, че на практика такива липсват. При задължение на втората инстанция да „поправя“, а не да върне за преразглеждане първоинстанционна присъда без мотиви, въззивният съд се превръща не във „втора първа“, а в „първа първа“, а в някои случаи (когато въззивният акт не подлежи на касационно обжалване на основание чл. 346 НПК) – и единствена инстанция. Въззивният съд бива наричан „втора първа“ инстанция, защото притежава същите по обем правомощия като първата инстанция по преценка на фактите и правото. Това обаче не му дава възможност „да дописва“ мотивите		

				на първоинстанционния съд, защото мотивите са израз на вътрешното убеждение на органа, който е постановил съдебния акт. „По естеството си вътрешното убеждение на съда е не само негова субективна увереност по отношение на определени факти и обстоятелства по делото, а такава убеденост, която да почива на доказателствата по делото, но и да има своя външен израз, обективиран в мотивите към съдебния акт. По този начин вътрешното убеждение на съда става достояние както на страните, така и на всяка следваща инстанция, и прави възможно проследяването на начина на формирането му и упражняването на контрол върху този процес.“ (Р. № 65/28.05.2018 г. по н.д. № 153/2018 г. на ВКС, III н.о.). Въззивният съд не може да правораздава без връзка с резултатите от провеждането на първоинстанционното производство, израз на които е постановеният краен първоинстанционен акт, а именно такъв ефект би се постигнал, ако въззивният съд „поправи“ немотивирана първоинстанционна присъда, като я замести със своя акт. Въззивната инстанция няма правомощия „да дописва“ и изпълва със съдържание негодната първоинстанционна присъда, защото въззивният съд не би могъл да обоснове и изясни чуждото (на първоинстанционния съдия) вътрешно убеждение. Правомощията на въззивния съд са да провери правилен ли е постановеният съдебен акт, изградено ли е вътрешното убеждение на решаващия орган на обективно, всестранно и пълно изследване на всички обстоятелства, ръководейки се от закона. Ако мотивите са „непълни, неясни или противоречиви“, няма годно изразено вътрешно убеждение, няма годен правосъден акт и правилността на присъдата не може да		

				бъде проверена. „При положение, че е постановен съдебен акт, при който е констатирано съществено процесуално нарушение, няма валиден акт – например при постановяване на присъдата или решението…при липса на мотиви…А когато няма валиден акт, няма и произнасяне по същество, което да бъде контролирано.“ (Р. № 358/28.10.2014 г. по н.д. № 1065/2014 г. на ВКС, II н.о.). Единствено като извърши проверка на първоинстанционен акт, който отговаря на формалните процесуални изисквания за съдържание и аргументация, въззивният съд ще осигури дължимия пълноценен и ефективен инстанционен контрол с оглед на изискванията за справедлив процес. „По начало въззивната инстанция действа като контролно решаваща, като е значително ограничена във възможностите си да отменя присъдите и да връща делата за ново разглеждане, защото разполага с правомощия да събира непосредствено всякакви доказателства и да установява нови фактически положения (чл. 315 и 316 НПК). Това не означава, че въззивното производство може да замести първоинстанционното, нито че въззивният съд не може да разреши казуса по същество като инстанция по фактите. За да упражни правомощията си за решаване на делото по същество, въззивният съд трябва да има за база годен съдебен акт. Недопустимо е да се игнорират законовите правомощия на въззивната инстанция по чл. 334, т. 1 НПК в хипотезата на чл. 335, ал. 2 НПК, защото страните се лишават от една инстанция при разглеждане на делото, когато въззивният акт е единственият годен съдебен акт, при постановяването на който не са допуснати абсолютни		

				процесуални нарушения.“ (Р. № 20/02.06.2015 г. по н.д. № 1686/2014 г. на ВКС, II н.о.). Мотивите на въззивния съд не могат да компенсират постановяването на първоинстанционна присъда с „непълни, неясни или противоречиви“ мотиви, защото по този начин страните биха били лишени от една съдебна инстанция, биха били лишени от справедлив съдебен процес, който им се дължи в хода на цялото производство. Подсъдимият, а и всички страни по делото, имат правото на две инстанции по същество, а не на една инстанция (въззивната), която да замести първоинстанционната. А ако въззивният акт не подлежи на касационен контрол, подсъдимият може да се окаже осъден с влязла в сила присъда, постановена само от една инстанция (въззивната). Това по съществото си би било нарушение и на чл. 6 ЕКПЧ, и на чл. 2 от Протокол № 7 ЕКПЧ. Накърняването на изискванията за справедлив процес не може да се толерира по целесъобразност – единствено с оглед бързината на процеса. Бързината на процеса не може да бъде самоцел, не може да се постига за сметка на правото на защита, нито като се повишава съществено рискът от произвол. Правото на защита включва преди всичко правото на подсъдимия да разбере в какво се обвинява и в какво е признат за виновен. В противен случай той не би могъл да се защитава. В трайната си практика по чл. 6 ЕКПЧ Съдът в Страсбург е установил, че мотивите на съдебните актове имат за цел да покажат на страните, че са били изслушани, като по този начин допринасят решението да бъде доброволно прието от тяхна страна. Мотивирането задължава съдиите да основават актовете си на обективни аргументи, а също		

				така защитават правото на защита. Мотивирането на решението позволява на страните да упражняват ползотворно съществуващото право на обжалване (Hadjianastassiou v. Greece). За да са спазени изискванията за справедлив процес, от мотивите на съдебния акт трябва да става ясно, че са разгледани основните въпроси по делото (Boldea v. Romania, § 30; Lobzhanidze and Peradze v. Georgia, § 66) и че е даден конкретен и изричен отговор на аргументите, които са решаващи за изхода на делото (Moreira Ferreira v. Portugal (no. 2) [GC], § 84; S.C. IMH Suceava S.R.L. v. Romania, § 40; Karimov and Others v. Azerbaijan, § 29). Както чл. 6 ЕКПЧ, така и чл. 15, ал. 1, 2 и 4 НПК задължават законодателя не само да осигури възможност на подсъдимия да разбере какви са причините за осъждането му, а да осигури възможност на всички страни в производството да разберат какво е решил съдът и защо – на какви фактически и правни основания. Когато тези основания са неразбираеми, не може да има справедливост. Както нееднократно е приемал ЕСПЧ, „правосъдието не просто трябва да се осъществява, а трябва да се вижда как се осъществява“ (Justice must not only be done, but be seen to be done.). Освен всичко, предлаганото изменение гарантира произвол за първоинстанционния съд, защото накърнява правото на всяка една от страните в процеса (включително на прокурора) да разбере основанията, на които е постановена осъдителната или оправдателната присъда. Проблемът, послужил за основание да се направи предложението за изменение на чл. 335, ал. 2 НПК – честото връщане на делото за ново разглеждане поради		

				липсващи, неясни или непълни мотиви на първоинстанционния съд, по същината си не е проблем на бързината на производството, за да се решава с мерки за ускоряването му. Това е проблем на качеството на правораздаване и следва да се реши чрез предприемането на мерки от превантивен (напр. обучителен) характер, които да гарантират, че първоинстанционните съдилища няма системно да постановяват неразбираеми поради неяснота и противоречивост мотиви към присъдите си. Разумният срок на процеса е препоръчителен, но само като елемент от справедливия (а не от несправедливия) процес. Бързината на процеса не бива да се реализира за сметка на разкриването на обективната истина и правилното приложение на закона. Предложеното изменение за бързина за сметка на справедливост не може да реши посочения в мотивите на законопроекта проблем, а само да го задълбочи.		
				2. По предложението в § 2 от проекта за ЗИДНПК да се въведе механизъм за уведомяване на наследници на починал пострадал при затруднения те да бъдат открити в разумен срок – чрез „Държавен вестник“ и обявление в общината, района или кметството по последния известен адрес. Действително е необходимо да се предвиди механизъм, с който по ефективен начин да се преодолее забавянето на наказателното производство в случаи, в които продължително време не могат да бъдат открити наследниците на починалия пострадал. Предложеният начин за това обаче е неефективен и поражда твърде големи рискове за непропорционално засягане на правата на наследниците на пострадалия. Предвиденият	2. Приема се частично.	2. Изготвена редакция на текста в проекта.

				механизъм не държи сметка за обстоятелството, че при съвременния начин на живот и при свободното придвижване на хора в рамките на ЕС и на Шенгенското пространство много често наследниците не биват откривани именно защото не се намират в България. Затова предвидените мерки могат да представляват само формален опит на властите да уведомят едно лице за правата му, но без никакво реално очакване за полезността и ефективността на този опит. Не е предвиден ангажимент на органите на процеса да търсят въпросните наследници в чужбина чрез съществуващите механизми за международно сътрудничество. Не е съобразено, че пострадалият може да е чуждестранен гражданин, респ. този механизъм изначално да не е приложим за откриване на наследниците му, включително като последна мярка. Не е съобразено, че аналогични трудности в намирането и призоваването възникват и при други хипотези – когато пострадалите от престъплението са наследниците на жертвата от това престъпление, починала вследствие от самото му извършване. За да бъдат постигнати по ефективен начин целите, послужили за основание на предложените законови изменения, следва да се изработи много по-обстоен и всеобхватен единен механизъм на действие, съобразен както със свободата на придвижване, така и с многообразието от хипотези, при които изобщо възникват тези затруднения.		
3.	**14.05.2026 г. Ел.поща**	Деян Недков Христов	☐ Лицето действа от свое име	На 24.04.2026г. е открита процедура за обществена консултация № 12325-К Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс. След	Не се приема.	Производството по освобождаване от наказателна

			☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …. ☒ Няма декларирани данни	запознаване с предложените текстове, приветствам промените, които биха се отразили положително върху работата на прокуратурата и съдилищата. Предлагам самостоятелно промени, които биха могли да залегнат в ЗИДНПК. Да се създаде нова алинея в чл. 382 или да се създаде нов член например 382а, с което да се създаде възможност за съда, когато констатира, че в разглежданото споразумение видът на наказанието е за углавно престъпление, а са налице основанията за приложение на института по чл. 78а, ал. 1 НК, да предложи промени във вида (обвиняемият се освобождава от наказателна отговорност и му се налага административно наказание: глоба с или без лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност за пълнолетните и обществено порицание или възпитателна мярка с или без лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност) и размера (глоба от 1000 до 5000 лева или тяхната равностойност в евро) на наказанието. Предлагам промяна на ал. 6 на чл. 382, която да гласи: Когато намери, че са налице основанията по чл. 78а НК, съдът предоставя на страните възможност да обсъдят вида и размера на административното наказание. Постигнатото съгласие се вписва като част от съдържанието на окончателното споразумение, когато не противоречи на закона и морала. Ако не се постигне съгласие се прилага действащата ал. 8 (Съдът връща делото на прокурора, а направеното самопризнание на		отговорност с налагане на административно наказание и решаването на делото със споразумение са дефиренцирани производства, насочени всяко само по себе си към ускоряване на наказателния процес. Основанията, реда и последствията от провеждането им са различни. Поради това преплитането им няма да доведе до желания ефект за ускоряване. Както е посочено и в самото предложение, твърде малкия брой случаи в практиката не биха оправдали в достатъчна

				обвиняемия няма доказателствена стойност.). Следващите алинеи се преномерират възходящо. Споразумението за прекратяване на наказателното производство е способ за бързо решаване на дела, по които са налице положителните, съответно липсват отрицателните предпоставки. При предложение за решаване на делото със споразумение, по което прокурора и защитника, след съгласие на обвиняемия са постигнали консенсус относно параметрите за углавно наказание страните неправилно са преценили приложението на материалноправният институт на освобождаването от наказателна отговорност с налагане на административно наказание по чл. 78а НК. При тази ситуация съдът образува НОХД, насрочва делото в седемдневен срок и в открито съдебно заседание констатира наличието на основанията за приложение на чл. 78а, ал. 1 НК, като прекратява съдебното производство и връща делото на прокурора. Прокурорът пристъпва отново към съставяне на споразумение за решаване на делото, но този път с предложение по реда на чл. 375а, ал. 1 НПК. След внасяне на споразумението в съда се образува АНД, което се насрочва в седемдневен срок (чл. 382, ал. 2 НПК) и съдът го одобрява, при условията на чл. 382, ал. 7 НПК. Макар прокурорът да трябва във всеки отделен случай да е убеден и да е събрал необходимите доказателства за наличието на основанията за приложение на чл. 78а, НК, то не всеки път това е		степен риска от създаването на допълнителни проблеми в прилагането на посочените производства.

				възможно (особено когато веднъж обвиняемият е бил освободен по реда на чл. 78а НК с наложено административно наказание глоба и за събирането ѝ е образувано изпълнително производство). Освен това не следва обвиняемият да търпи неблагоприятните последици от незаконосъобразното предложение за определяне на уравно наказание при задължителното приложение на чл. 78а НК, ако са налице основанията за това. Правата на обвиняемия не се засягат по какъвто и да било начин, даже напротив положението му се облекчава и наказателното производство приключва в разумен срок, без делото да се разхожда между прокуратурата и съда. Макар и делът на върнатите от съда споразумения да не е висок (29 бр. за 2025г. от доклада за дейността на ПРБ), то предложената промяна изцяло съхранява правата на обвиняемите и цели оптимизиране на работата на съда и прокуратурата. Такъв тип конструкция е позната при провеждане на дела от общ характер, като с присъдата или решението съдът задължително следи дали са налице основанията по чл. 78а НК (чл. 301, ал. 1, т. 4 НПК; чл. 337, ал. 1, т. 4 НПК и по чл. 354, ал. 1, т. 4 НПК вр. с ТР 1/2011 на ОСНК на ВКС). На практика би се облекчила работата на съдилищата и прокуратурите, а обвиняемите няма да се налага да се явяват повторно при прокурора за сключване на споразумение по чл. 375а, ал. 1 НПК, а впоследствие и за втори път пред съда за окончателното му одобрение от съда.		